

اشکال ارائه خدمات به این ترتیب است: ارائه اینترنتی اطلاعاتی مانند شرح وظایف، قوانین، مسائل رویه‌ای، آرا، لینک به دادگاه‌ها و دیگر نهادهای مرتبط، پر کردن فرم‌ها که لازمه‌اش مدیریت الکترونیک اسناد و امکاناتی مانند تصویربرداری یا پویش تصویر، فهرست سازی و نمادخوانی نوری است، پخش اقدامات به شکل ویدئویی یا نوشتاری، پرداخت آنلاین هزینه‌ها و میانجیگری آنلاین، مدیریت پرونده‌ها و اسناد، اظهار الکترونیک خواسته‌هایی مانند درخواست تجدیدنظر، تشکیل دادگاه‌های الکترونیک یا آنلاین، از طریق صدا یا تصویر، پشتیبانی قضایی از طریق ارائه اطلاعات حقوقی و پشتیبانی از تعقیب و رسیدگی. به این ترتیب از جمله مهم‌ترین مسائل دستگاه قضایی الکترونیک طراحی سیستم یکپارچه برای طبقه‌بندی و ارائه اطلاعات حقوقی، تصمیمات قضایی و دیگر قواعد است به شکلی که امکان افزایش دائمی حجم را داشته باشد.

استفاده از فناوری اطلاعات در دستگاه قضایی پیامدهای مثبتی در رابطه با مؤلفه‌های بهینه‌سازی رابطه با شهروند دارد؛ الکترونیک شدن با حذف تشریفات غیرضروری و بروکراسی منفی، سرعت رسیدگی را افزایش می‌دهد بدون اینکه دقت تحقیقات کاهش یابد و این گامی در جهت ارتقای کارآمدی قضایی است.

با حذف مانع فاصله جغرافیایی، امکان مشارکت وکیل حضور کم‌هزینه هیئت منصفه فراهم می‌آید، اطلاعات به سادگی قابل مبادله می‌شود و با تضمین کاربست مؤثر منابع قضایی کیفیت محاکمات بالا می‌رود و وحدت رویه عملی دادگاه‌ها و ارائه تفسیر قضایی مشابه از قانون، به خصوص در مرحله بدوی افزایش می‌یابد یعنی نتیجه طرح دعوا تا حدود زیادی روشن و قابل پیش‌بینی می‌شود. حذف مراجعات حضوری، افزایش دسترسی به وکیل و تسهیل ارائه معاضدت حقوقی در پرونده‌های کمتر پیچیده را برای جامعه به دنبال دارد.

از دیگر پیامدهای مثبت الکترونیک شدن دستگاه قضایی کاهش سوء اداره و احتمال وقوع اشتباهات قضایی، تسهیل قابلیت فهم تصمیمات قضایی و تحقق استقلال قضایی در نتیجه کاهش فساد اداری است. وکلا با دسترسی آنلاین به اسناد، قوانین، رویه

قضایی و تشکیل و تکمیل اینترنتی پرونده ضمن جلوگیری از اتلاف وقت امکان دفاع مؤثرتر و سریع‌تر از موکل خود را دارند. الکترونیک شدن ارتباطات کارکنان با منظم کردن روابط منجر به جریان بهتر نظارت عمومی می‌شود و با کاهش ارتباط کارکنان قضایی و اداری با یکدیگر، فساد قضایی را کاهش می‌دهد.

ارتباط با دیگر ارکان دولت زمینه تحقق بهتر نظارت قضایی را فراهم می‌کند و ارتباط الکترونیک در سطح بین‌المللی از ابزار مؤثر در مقابله با فساد مالی و جرائم سازمان‌یافته بین‌المللی و نظم بیشتر در امور مربوط به تعارض قوانین و حقوق بین‌الملل خصوصی است.

به این ترتیب ابزار الکترونیک به عنوان پل ارتباطی بین جامعه و نهاد قضایی عمل می‌کند و فاصله بین آن دو کم می‌شود و فناوری اطلاعات همچنین فهم سنتی از اطلاعات همچنین فهم سنتی از منابع حقوق را به نفع منابع دیجیتال تغییر می‌دهد و امکان دسترسی و ارجاع دادن به این منابع را فراهم می‌کند؛ بنابراین شاخص‌های حکمرانی خوب در دستگاه قضایی مانند دسترسی به مدارک، علنی بودن رسیدگی و صدور حکم، حضور وکیل، هیئت منصفه، اعتراض به عملکرد و تصمیم قاضی، اعمال نظارت قضایی و تحقق استقلال فردی و نهادی قضایی، همگی می‌تواند در قالب دولت الکترونیک تحقق یابد.

در سال‌های اخیر دولت الکترونیک در ایران و الکترونیک شدن در قوه قضاییه مورد توجه قرار گرفته است و «استفاده از روش‌ها و فن‌های

” حمایت از اطلاعات شخصی و حریم خصوصی از چالش‌های دولت الکترونیک و لازمه پذیرش اهداف، روش‌ها و وسایل آن است. کامپیوتری شدن جامعه، کسب و کار و دولت مستلزم جریان اطلاعات است. برای ایجاد اعتماد نسبت به فرایندها، در بسیاری از کشورها هم اصول کلی حمایت از داده یعنی پاسخگویی، شناسایی اهداف، رضایت، محدودیت جمع‌آوری اطلاعات، استفاده، افشا و نگهداری و امکان به چالش کشیدن اجرای دیگر اصول رعایت می‌شود و هم اصول خاص دولت الکترونیک. 66

پیشرفته در کل تشکیلات مدیریتی قوه» یکی از پنج رکن دستگاه قضایی توسعه یافته تلقی می‌شود. قانون برنامه چهارم توسعه در بیست و چهارم مورد به الکترونیک شدن دولت و در فصل یازدهم یعنی توسعه قضایی در دو قسمت به‌طور خاص به الکترونیک شدن دستگاه قضایی می‌پردازد. بند ز (پنج) ماده ۱۳۰: «طراحی و استقرار نظام جامع اطلاعات (M.I.S)، عملیات و مدیریت قضایی به منظور سرعت بخشیدن به عملیات و مدیریت کارآمد، اصلاح فرآیندها و بهبود روش‌های انجام امور قضایی تا پایان برنامه چهارم.»

این ماده در راستای الکترونیک شدن دستگاه قضایی و کاربست فناوری اطلاعات است. طبق ماده ۱۳۱، به قوه قضاییه اجازه داده می‌شود:

الف) ... اسناد و اوراق پرونده‌های قضایی که نگهداری سوابق آن‌ها ضروری می‌باشد را با استفاده از فناوری‌های اطلاعاتی روز، به اسناد الکترونیکی تبدیل و سپس نسبت به امحای آن‌ها اقدام نماید مشروط بر آنکه حداقل سی سال از مدت بایگانی قطعی آن‌ها گذشته باشد. اطلاعات و اسناد تبدیلی در کلیه مراجع قضایی و اداری سندیت داشته و قابل استناد خواهد بود...

ب) به سازمان ثبت اسناد و املاک کشور اجازه داده می‌شود اقدامات و ارائه خدمات را در قسمت‌های مختلف به صورت رایانه‌ای انجام دهد. اصل کتابت در تنظیم اظهارنامه، صورت مجلس تحدید حدود و دفتر املاک و اسناد رسمی باید رعایت گردد. ماده ۱۳۰ و بند ب ماده ۱۳۱ در راستای تحقق دولت الکترونیک و حکمرانی خوب قضایی است ولی بند الف ماده ۱۳۱، الکترونیک شدن ساده و در واقع خلوت کردن بایگانی است که البته در صورتی که منجر به نابودی رویه نشود، می‌تواند زمینه ارائه بهتر خدمات قضایی را فراهم کند.

آیین‌نامه اجرایی بند الف ماده ۱۳۱ قانون برنامه چهارم توسعه مصوب ۱۳۸۵ در ماده دو خود اسناد و اوراق مورد اشاره در قانون برنامه چهارم توسعه را شامل احکام، قرارها، تصمیمات و دستورات قضایی تحقیقات و معاینات محلی و نیز هرگونه سند، مدرک و صورت‌جلسات، دفاتر، گزارش‌ها فرم مشخصات پرونده، فرم مخصوص بایگانی راکد و... می‌داند.

بنابراین در اجرای برنامه چهارم توسعه، لزوم الکترونیک شدن کلیه آرای قضایی و تشکیل و